

Irohin Yoruba

A Newspaper of the Amalgamated Press (of Nigeria) Ltd

VOL. XII, NO. 593. OCTOBER 22—OCTOBER 28, 1956. KORO MEJI (24)

WOLFFHILL'S is made in a factory...
KJWJWJWJ MEDICINE
STYRENE
K. Oshinwa Street, LAGOS

IJOBA GEESI GBA FUN IJOBA IWO-ORUN LATI GBA OMINIRA

Ni aru ojo Aie ti ipe ojo kedogun opu yi ni irohin de gbuoke pe Olofa Alan Lennox—Boyd Ayoju Ijoba Geesi fun awon ilu amona Ijoba Geesi ti iwe eto ipade a won Ojelu Najirira fowo si Gomina—Agba Apapọ Ijoba Najirira pe awon ti gba lati fun Ijoba Ipinle Iwo-Orun Najirira ni Ominira ati pe ni Londonu ni awon o se ipade pa tiki na ninu opu kini odun ti m bo yi. O a ti ki ni Gomina—Agba Najirira na o fi eto na si etigbo gbagbo awon Alafẹ Ijoba Ipinle koḳan ti o wa ni Najirira ati Kameruu, ki o si gbo eto osukuluku Ijoba Ipinle na wa fun on lori eto ipade na.

Gurebi iwe eto Ipadẹ Palaki na ni Ogbelri Lennox-Boyd ti awon si Gomina-Agba Najirira ti pe lo lewape diti.—
O ni nigbati on nio ipinle na fun Apapọ Ijoba Geesi (Parliament) ni Ilu Oyinbo ni oju kerinlelogun onu keje odun yi pe on ni lati yan Ijoba Ipinle Iwo-Orun ati African Continental Bank On si se alaye igbanuga nigbanuga pe Ijoba Geesi si duro lori adalun ipade 1953 pe Ijoba Ipinle Najirira ti o ba ti gomina awon o fun na.
On si se alaye ti o si se je

pe eto Ijoba Iwadi African Continental Bank na yio ma ki awon san ojo ipade apere na awaje die si.
O ni niandiyi awon Ijoba Ipinle Iwadi ni ti mbo le wari lo, awon si ti ti oju da a pe ki eto iwadi na lo pari, a to ipari onu kokanla odun yi. Nitotona a le fi akoko ti Ipadẹ Apere pataki na niwadi; ati wize Ijoba Ipinle Arira, ti pinu lati se iduro ninu odun yi ti ko ni le pari titi di ipari odun yi.
O ni lati fun gboḳo iḳan wonyi laye, on ti wape adoko ti o lo ti awon la fi eto Ipadẹ Apere na si ni ibere.
Wa oju aye kereke

Olofa Alan Lennox-Boyd, Ayoju Ijoba Geesi fun awon ilu amona Ijoba Geesi.

Egbe Omo - Oduduwa Se Ajodun Kesan

PELU wopolepe mimina ni awon ayoju ipade alafẹ Egbe Omo-Oduduwa na ni gba irohin Ominira ni Ayoju Ijoba Geesi fun awon ilu amona Ijoba Geesi so pe didun ilu Ijoba Geesi ni lati fun Ijoba Ipinle Iwo-Orun Najirira ni Ominira.
Ni oju Ru ti ipe oju keta-dilogun onu yi ni awon se ipade alafẹ Alafẹ Kesan Egbe Omo-Oduduwa ni Sogodun Oyoje Dokita Akintola Maja si ti lary-lary ki gboḳo bay Ijoba Ipinle na kuwo ati ku onire. O ni Ido ti awon si fun awon ayoju Ijoba Ipinle Iwo-Orun kaja ya, oju na a le fi se apetiwe re ni pe ti okun-papa ti si fun awon onu Iwadi niyo kuni be e kan an ni o ti fun awon enia Ipinle Iwo-Orun.
Lehin ti awon ara Ipinle Iwo-Orun ti se okun-papa kaja lan ni awon wa ziri Kowale, Ido-Ideri wari Ijoban-kan. Eri egi ni oju ti Ayoju Ijoba Geesi ni Ilu Oyinbo so niya yiyona ti Ilu

ba-ominira fun Ipinle na.
Ninu ara Iwadi Babba Egbe na ni o fun ma enia karo ara sokobun Babba Edebe alifẹ Osoḳo Olofa Adeyemi Alakija pe o so bayi pe "Ominira fun orile-ede Yoruba si ara Iwadi Iwadi, bi emi on ko ba tiḳe gun de awon ti nwon ya si gba a, dudu ara wape on ti ti i wari ni ara yio Ru si."
Olofa Adeyemi ko ni ifura rara wize akoko-Iḳebun on sunmo etile nigbati o niworo wonyi, ngbati titi aye si a ni ara a ranti wa akikanja Ipe ninu han orile-ede Yoruba. Ipade na si diduro ni mako je e fun lefu meji ni iwadi Oloḳo akikanja Babba-Edebe na.
Olofa Dokita Maja tun fun won leti pe lati igbati Olofa Adeyemi Alakija ti ku ni ara awonku ti bo si eḳa on an ti o si se bo.
Wo oju aye kereke

Gomina ati Alafeso Ila-Orun Icdi si ara-won

OLOFA Chem Pinnu Gessina ni Ipinle Iwo-Orun Najirira ati Dokita Nnamdi Atkiler, ti iwe Alafeso Ijoba Ipinle Ila-Orun lodi si awa won alafeso ni Iwadi ti awon si.—
Ogbelri Lennox-Boyd, Ayoju Ijoba Geesi fun awon ilu amona Geesi lori ipade ti nwon si ni awa kuni odun ti m bo ni Londonu ati Ominira Ijoba ti nwon je Yoruba fun Ipinle Iwo-Orun.
Eri ti Adikire ni fun awa Ijoba Ipinle Iwo-Orun na ni le ti wa si Londona ni awa ara kuni odun na ni lori wape awon yio da fun a ti se eto Iwadi Ijoba Ipinle Iwo-Orun ni awa ara kuni odun ti m bo ni Iwadi ni on farabọ pe ki awon se ipade na alafeso kereke odun yi.
Dokita Adikire ni lori on dudu si ti wize nwon yio fun Ijoba Ipinle Najirira ti o ba si eto Ominira ni Ominira ngbati na ti Ijoba Ipinle Iwo-Orun Ipinle Ila-Orun odun yi awon. Ti si pe ki gboḳo Apapọ Ijoba Ipinle Najirira o gba Ominira bayi awon ipadi.
Alafeso ti Gomina Ipinle Iwo-Orun na ni Iwadi Ayoju Ijoba Geesi na ni Oyinbo ni pe eto ara Alafeso ti se Ijoba Ipinle Iwo-Orun.
Wo oju aye kereke

Owa Ilesha w'aja

AGBO-JUGBA-NU ni awon ilu Oba Alafeso Alafeso Ilesha, Ilesha, Alafeso Kere, Owa Ilesha, ti fun gboḳo ara ni Ilesha ati awon ilu awon wa ni adigboḳo Ilesha, ni Ilesha ti se eto Ilesha ngbati on kereke odun yi, nigbati o ni awon ngbati Ilesha. Fun awon ile ni o ti se awon.
Ni oju kereke on kereke odun 1942 ni awon si se Owa. O je eto Ilesha awon ngbati awon Ilesha 1942 on si Alafeso Ilesha Ijoba Ilesha Ilesha ngbati alafeso.
Awon ayawo re je madogbo, o bi adoko awon alafeso kereke ni Ilesha ngbati o ni Ilesha, Owa Ilesha, ti fun gboḳo ara ni Ilesha ngbati alafeso.
Wo oju aye kereke

Olofa Oshinwa, Ayoju Ijoba Ipinle Iwo-Orun Najirira.

OGBENI E. O. EYO TI BERE SI SORO

AWON OGBOLCGBO (SCRAP)

OJE (LEAD)

IDĚ (BRASS)

BABA (COPPER)

A'WỌN ALOKU IRIN

ERỌ MOTO (RADIATORS)

PAANU AYO (ALUMINIUM)

JE OWO

Ko wọn wa ta fun

BUCK (NIGERIA) LTD..

2, AERODROME ROAD, APAPA,
TELEPHONE
55177.

NI eyi Eyi ti o jọ kiya oju si ni Ogbeni Egbere Oton Eyo ti o ti ota kare

OGBENI E. O. EYO

Je Alaka Igbano Amalafẹda gba Ijoba Ipinle Ila-Orun (Eastern Regional Development Corporation) o si tun je Adigunjan Egbẹ N.C.M.D nmu Ijoba Ijoba Ipinle Ila-Orun ati Market Alaka Igbano sug bera si jeri nkanju Igbano Iwadi erin ajumose Dakti Asikwe Goto African Continental Bank.

Ogbeni Eyo yi ni eniti o mu erin Dakti Asikwe ti se Alakoso Ipinle Ijoba Ipinle Ila-Orun wa je ajumose re pelu African Continental Bank ni makaramu zinin ti o si ti si Iwaju Igbano Ijoba Ipinle Ila-Orun pe ki Ijoba o yan Oluwadi si erin na ti Alaka Igbano Ijoba Ipinle Ila-Orun si ko fun un. Ki o to di pe oro si de odo awon Alakoso Ijoba to ju Ijoba lo. Nigbati Ogbeni Eyo bere si soro niwaju awon Igbano Iwadi na, pataki eri re ni wipe, gesele ipo aye ti on dinu laako na ninu Ibi-

niwaju Ijoba Ipinle Ila-Orun. Tokun, Abiwe ni o so fun ko lati se eto ki owa ki ni ti se ki oton ti awon si ko ki si Banki re.

Ni Ogbeni Eyo niwaju Ijoba Ipinle Ila-Orun, Tokun, Abiwe ni o so fun ko lati se eto ki owa ki ni ti se ki oton ti awon si ko ki si Banki re.

Ogbeni Eyo ni se alaye pupa lati o kan pe Asikwe Iwọ-nmu, nmu alaye na ni o gbe ti Iba fun awon Igbano Iwadi pe ni nigbati Alakoso Ijoba Ipinle Ila-Orun akoko Ogbeni Eyo Ila ko gba Imuran Asikwe lati rbe awon Ijoba na to si African Continental Bank ni nwon ba ti bere si ta kanranbun si ara won lati nwon. Ti tu Ipinle Ijoba Ipinle Ila-Orun akoko na ka.

Ominira fun Ijoba Ipinle Iwo-Orun

Lati oju sise kini ndun ti nbo.

O ni on fe lati se Alakoso Ijoba Apero na lati awon o si pari re, nitoni on ko fe ki niwaju kankan o wa fun on lati ma wa si Ijoba Apero na; ati wipe si awon Olotu Ijoba Natirira farawo mo-ran akoko ti a da pe ni London ni a o se e ki ni

ti aye majuto gbojọ re. O ni on si fe lati so pe Ijoba Gede ti nura tan nistayi lati yonda Ominira Ijoba fun Ipinle Iwo-Orun Natirira ati olakakọ Ijoba Ipinle Natirira ti o ba ti nura tan lati gba Ominira, pe ti gbojoto eto Ominira ko ni je farawo fun Apero Ijoba Natirira a ti lati se gbojoto eto ti o je pataki ninu Ijoba Apero 1953 re. O ni on si fun a dun awon Olotu Ijoba Natirira ba je tele ti sai won ran Gomina Agba Natirira si on gesele olakakọ Ijoba Ipinle Ila-Orun pe o so Ijoba Apero na ti bo si si.

Gomina ati Alakoso Ipinle Ila-Orun

Lati oju sise kini Ila-Orun, nitoni esi ti o si ni ifun Ijoba Ipinle Iwo-Orun ni Ominira ko yanju. O ni nitiriran on (Gomina) lati si je re pe ki a soro na ki o yanju dada, gusun esi ti Asikwe ti da Gomina Ijoba Ipinle Ila-Orun na nwon, ni pe ki Gomina na ye se se apomisi si oran ti ko kan an.

Ojo enia l'Egbe N.P.C. silẹ

IRONIN
EKA Egbẹ Olomi (Northern People's Congress) ti Iforin buri gidi, awon igi-ibini-ona Egbẹ na ko ba won se mo. Nigbati Egbẹ Talaka-Farajo adapo mo Egbẹ Afiradiye se Ijoba ikode-ibo (campain) nwo-tingi lemuoloyi ni adigbo Olomi ba, awon meliladogun onu Egbẹ Goto (NPC) ni nwon wa Egbẹ Talaka-Farajo na. Malari Buraimo, Dan Soto, asawaju awon meliladogun na ti o se Egbẹ NPC aile so fun edegbawata awon enia ti o pejo sibe lati gbo enia ti o pejo si awon ti uti abajo pe ki ti awon ti Egbẹ na ko ni fe si awon alai.

Printed and Published by the Amaramaye Press, 105, Market Street, Lagos. Telephone No. 4400. Advertisements accepted subject to conditions. For more information apply to the Amaramaye Press, 105, Market Street, Lagos.

MERCEDES-BENZ

THE 5/6 TON LORRY FOR

- ★ RELIABILITY AND LONG LIFE
- ★ LOW FUEL CONSUMPTION
- ★ HIGH PERFORMANCE

WITH A FULLY ORGANISED "AFTER SALES" SERVICE

AT MODERATE CHARGES

SUPERVISED BY EXPERT ENGINEERS FROM THE MERCEDES WORKSHOPS.

LEVENTIS MOTORS

DISTRIBUTORS FOR NIGERIA

Irohin Yoruba

ESIN ORO WA:—IWAJU L'OPA EBITI NRE SI
Fun owo "Irohin Yoruba" edun kan
Eko—sile mejo ati kobo mejo (8s. 8d.)
Ilu miran ni Nigeria ati Oke Okun sile metala (13s.)

ORO-OLOTU

ITANŞAN OMINIRA TAN JADE

A KI awon Egbe Afeñifere ko or'ire, paapa awon Olotu Ijoba Ipinle Iwo-Orun ati paapa-julo Alakoso Ijoba Ipinle Iwo-Orun, Olofa Oloye Obafemi Awolowo Olori Egbe Afeñifere. A ki gbogbo won ku or'ire lati isale de oke laida enikan si.

Ohun ti o mu wa ki awon Olotu Ijoba Ipinle Iwo-Orun ko or'ire ni irohin ayan ti o jade niwaju lwe wa ose yi pe Ogbeni Akan Lennox-Boyd Alamojito awon Ilu abe Ijoba Geesi, ti o ranse si Gomina-Agba Olofa Ijoba Natijira pe ki e yi ile o gbo ko so fun l'oko pe Ijoba Geesi ko ye adehun lati fun Ijoba Ipinle Iwo-Orun ni Ominira.

O ni gegbe adehun ti awon se ninu Igbimo Ajoro ti 1953 ni Londonu ati ti ibere odun 1954 l'eko pe Ijoba Ipinle ti o ba gba Ominira ti o ba si ye be e, awon o se eto re lati fun un. O ni gegbe awon ti ti nwo ibewosi awon Olotu Ijoba Ipinle Iwo-Orun pe awon ko jafara si ise idagbasoke Ijoba Ipinle Iwo-Orun rara, ninorina ninu Ipadẹ Igbimo Apero ti nwon yio se ni ibere osu kini odun ti mbo yi ni Londonu ni awon o pari eto na.

OKIN MOO'WE INU MB'EIYE OKO

Bi irohin yi ti je awo fun awon olufe Afeñifere. ti nwon fe otito ti nwon ko fe itanje, beeni o je ibanuje fun awon eni-okunkurun, awon aturofa-bi-elubo, awon arife-ni-maduru, ti nwon nso wofe "Kosid nkankan nibe" oron won ko je wa "Pofe"; "Anjawan ko se wi Fejo ni ti Ebe Afeñifere Ija Ibara ko tan boro."

Fi ibi isana kiyesi oogun, nigbati nwon lo se Ipadẹ Igbimo Apero yi ni Londonu ni 1952, Ogasun Egbe Alakuko (N.C.N.C.) Dokita Nnamdi Azikiwe ti ise Alakoso Ijoba Ipinle Iba-Orun, wa pelu won nigbana ti nwon se eto pe ki Ipinle ti o ba fe gba Ominira ninu odun 1956 ki o here, awon o fun un, Azikiwe faramo o nigbana.

Nigbati o di pe Ominira Ijoba Ipinle Iwo-Orun fe boyi kiki, Azikiwe pa ohun da, o ni ki gbogbo awon o duro gba a papo ni 1959 ni on tun duro de, Kiri nda Azikiwe duro o? Hun-hun-hun—bi a ba pe "mo omoran a mo o" alomse ni. Ko si nikan meji ti nda a duro ju almete almeto ti i mu on lya mefa ku s'oko egba egbaafa lo. Nwon ni elye Opre o ko duro ko lifa ko ye, o ni "mo mo obara, mo m'ofun, mo mo obara mo m'ofun". Ko ha tan bi?

Be ti a ba fi to mo iri ni yio wo o. Kini nda Egbe Alakuko laamu? Ais'oto, anlikan-japon, imofara-eni-nikan. Arun buruku ni eniti ko mo nkan se ti o so pe on mo o se ju eniti o mo o se lo, ibiti ais'oto usin enia de ni o usin Egbe Alakuko lo fe ti eri yi. Nwon ni Ijoba ti nwon di 1953 ki o to gba Ominira, tani ko ti mo pe nwon ko to bee, bi waka (orin) awon Imale ti o ko bayi—

Asa nfo fe e
Awodi nfo fe e
Rikisi ko j'alu o fo fe e
Rikisi ko j'alu o fo fe e
Rikisi ko j'alu o fo fe e

Egbe Afeñifere ko or'ire. A ko ni se e ti laif'ota pe Ijoba Egbe Afeñifere nghan iwaju, iwaju-waju l'opa ebiti i re e si.

Bi Ijoba ominira o ti je fun Ipinle Iwo-Orun

IBADAN.
Ni owo Afo ti o so olo kejila owo kejila odun ti o kaga yi nikan, nwon se ipinnu ninu Igbimo Ijoba Ipinle Iwo-Orun Natijira pe o so o si ye pe ki Iwo-Orun wa laye Gomina, Oloye Obafemi Awolowo, Alakoso Ijoba Ipinle Iwo-Orun se alaye bayi pe nigbati Ipinle Iwo-Orun ta wa laye Ominira, Ipinle na yio ni abara kan an lati ma a da abobo eto Ijoba re se lai je pe yio ma a gbe anoo eto Ijoba re na la be ki nwon alaise ilu miran pe ki nwon fi owo si i ki o to be si ilin.

- Woyi ni awon eto olin itanki ti awon dabi lai se:
- (a) je ase Oba Geesi ni nwon a ma a fi yan Gomina wa itan ti Alakoso Ipinle ba ti ni otun si i fan
  - (b) je Gomina yio fi aye Alakoso Igbimo Iriju Ijoba (Executive Council) sile fun Alakoso Ijoba Iwo-Orun; ko si na wa si Ipadẹ Igbimo, Iriju na mo.
  - (c) je ayafi fun idabobo anlati awon Oyibo Onipe Ijoba ti mba lye lo nitiri alubomi boya ede-ayede kan be yeye, agbara sise Ijere ti o ti je ti Gomina tele ri yio pape.
  - (d) pe Oba'irin Geesi ko ni ni abara lati da eto ofin Ijere Ipinle duro.
  - (e) pe lati mu awon nimbina asofin Ijoba ni nwon a ti ma a yan Alamojito Olin (Attorney-General), o si ni lati ma a joko ni Igbimo Iriju Ijoba.
  - (f) pe Oga-agba ti o ma ti na awon arufin rojo ni lati je onipe Ijoba ti a o yan ma a fe gbogbo eto ejo odaran.

Qmọ Gota di Oniya

IBADAN.
Ni aru olo Abameta ti lye olo keta osu kewa odun yi ni okunrin kekere kan ti nmi faye-faye gbe nitnu eji ni zyla leba oja Gega ni Ibadan. O si gbe omu na lo si Ge-alaisan (hospital) fun toju lai mo tani o bi omo na. Qmọ ti o ti fere ko yi si ghadun labin toju alata ti nwon fun un.

Nigbati o di osan wjo "Ru ti lye olo ketadinlogun osu kanna ni obrin kan emp liesa ti nje Qmope, emp odun merindilogun wa jeye pe on ni on bi omo na ni ile Ijere-alaisan, o ni on ti o mu on gbe omo na, si gota zippe ko ni babo, on ko si le nikan ma a toju ru emp lye e. Ni nwon ba spar-tivo le e gee.

Nwon kol ti gbe otite na fun un, nwon ni ki obrin na si ma a wa lili awon yio ni so ope na daradara ki awon ko gba lati gbe epe na sile.

IPARA TO
DARA
JULO

MENTHOLATUM

AWON FOLODI SI SI SI SI SI SI SI SI SI SI THE MENTHOLATUM CO. LTD. 101, 103, 105, Broad Street, Freetown.

OLYMPIC GAMES Melbourne 1956

OVALTINE

OLUFI ONJE FATASI

